

Asia: VN/22309/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan yleiset huomiot koko esityksestä

Rikosasioiden siirtäminen entistä enemmän käsiteltäväksi sakkomenettelyssä toivottavasti jouduttaisi törkeämpien rikosasioiden käsittelyä tuomioistuimissa, joten tällä perusteella esitys on perusteltu. Kiinnitämme kuitenkin huomiota siihen, että korkeimman oikeuden ratkaisun 2013:35 perusteella sakkojärjestelmä kaipaasi muutoksia myös lievempien rikkomusten osalta.

Muiden Pohjoismaiden käytäntöjä tarkasteltaessa olisi syytä todeta myös se, että Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa jopa 35-50 km/h ylinopeuksia voidaan käsitellä liikennერიkkomuksena summaarisessa menettelyssä, jossa sanktiona on kiinteämääräinen järjestyssakko tai vastaava ja sen määrää poliisi. Esimerkiksi Ruotsissa päiväsakko- ja rangaistuksen alin määrä on 30 päiväsakkoa ja sen voi rangaistusmääräyksellä määrätä vain virallinen syyttäjä.

Lain soveltamisalan laajentaminen: rikokset, joista säädetty ankarin rangaistus on kaksi vuotta vankeutta

Suurta lukumäärää edustavien törkeiden liikenneturvallisuuden vaarantamisrikosten ja törkeiden rattijuopumusrikosten osalta sakko- ja rangaistuksen muuntomahdollisuudella on yleisestävää vaikutusta, jota esitys huonontaisi. Esitetty sakkomenettelyn rajausta enintään 2 vuoden vankeusuhkaksiin tekoihin merkitsisi, että sakkomenettelyssä voitaisiin käsitellä jopa kuusi kertaa syytettyä törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta ja/tai törkeästä rattijuopumuksesta, eikä niiden muuntaminen vankeudeksi olisi mahdollista.

Lain soveltamisalan laajentaminen: menettämisseuraamukset

Moottoriajoneuvon konfiskointi on mahdollista toistuvien törkeiden rattijuopumusrikosten seuraamuksena, jolloin 5000 euron raja saattaa olla turhan matala. Toisaalta menettämisseuraamus edellyttää etenkin moottoriajoneuvojen osalta sellaista harkintaa ja vastaajan kuulemistä, joka olisi vastaajan oikeusturvan kannalta asianmukaisempaa käsitellä tuomioistuimessa.

Esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän ratkaisulta

Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa jopa 35-50 km/h ylinopeuksia voidaan käsitellä liikenneriikkomuksena summaarisessa menettelyssä, jossa sanktiona on kiinteämääräinen järjestyssakko tai vastaava ja sen määrää poliisi. Poliisi ei sen sijaan voi määrätä päiväsakkorangaistuksia. Esimerkiksi Ruotsissa päiväsakkorangaistuksen alin määrä on 30 päiväsakkoa ja sen voi rangaistusmääräyksellä määrätä vain virallinen syyttäjä.

Näkisimmekin hyväksyttävänä sen, että tässä vaiheessa poliisin toimivalta laajennettaisiin enintään 30 päiväsakon sakkorangaistuksiin ja sitä ankarampi rangaistusseuraamus jäisi sakkomenettelyssä syyttäjän toimivaltaan. Sakon muuntomahdollisuudet huomioon ottaen esitämme myös harkittavaksi, olisiko sakkomenettely rajattava rikoksiin, joiden enimmäisrangaistus on enintään 1 vuosi 6 kuukautta.

Alaikäinen epäilty sakkomenettelyssä

Törkeissä liikenneturvallisuuden vaarantamisrikoksista ja rattijuopumusrikoksista määrättävien päiväsakkojen lukumäärä vaikuttaa suoraan myös ajokiellon pituuteen, minkä vuoksi olisi alaikäisen vastaajan oikeusturvan kannalta suotavaa, että tällaisissa tapauksissa rikosasia käsiteltäisiin tuomioistuimessa. Sama koskee asiaa, jossa nykyistä suurempaa menettämisseuraamusta.

Asianosaisten suostumukset ja suostumuksen peruuttaminen

Ei huomauttamista.

Lain soveltamisalan laajentaminen: yksityisoikeudellisen vaatimuksen käsittely

Ei huomauttamista.

Lain soveltamisalan laajentaminen: päihdetutkimuskustannukset

Päihdetutkimuskustannusten korvaaminen tulee käsitellä samassa yhteydessä kuin rattijuopumusrikosta käsitellään.

Esitutkintaan ehdotetut muutokset

Ei huomauttamista.

Muutoksenhakusäätelyyn ehdotetut muutokset

Ei huomauttamista.

Tuori Risto
Liikenneoikeusyhdistys ry